

BAAS REJİMİNE BAĞLILIKTAN ABD BAĞIMLILIĞINA: PYD

Suriye’de iç savaşın başladığı 2011’den itibaren, Türkiye sınırı boyunca Beşer Esed rejiminden yerleşim alanlarının yönetimini kısmen devralan PKK’nin Suriye kolu PYD, 2017’ye gelindiğinde bütün Suriye’nin yönetiminde söz sahibi olacak şekilde sahada tutulmaktadır.

Savaşın başladığı dönemde, kısa adı YPG olan silahlı güçleriyle muhalif gruplara karşı rejimin yanında yer alan PYD, içeride rejimle bağlantısını renksizleştirip dışarıda ise Rusya ile ilişkilerini bozmadan Amerika Birleşik Devletleri’ne (ABD) bağımlı bir konuma oturmuş; ABD’nin önerisiyle silahlı güçlerinin adını Suriye Demokratik Güçleri (SDG) olarak değiştirmiş ve savaşta yeni bir rol üstlenmiştir.

PYD’nin üstlendiği bu rol, uluslararası güçlerin bölgede Suriye Kürtleri marifetiyle Suriye’nin seküler tutulması amacıyla ilişkilidir. Suriye savaşını medeniyetler çatışması/değer cepheleri savaşı doğrultusunda ele alan ABD ve bölgede bir güç olarak bulunabilmek için Suriye savaşını araçsallaştıran Rusya’nın başını çektiği uluslararası ittifak, Suriye’nin seküler tutulmasını, üzerinde anlaşmaya vardıkları maddelerin başında tutmuşlardır. Bu anlaşma PYD’ye, bu ittifakın üzerinde anlaştığı hedeflere varması için kullanılmaya uygun bir ortam sunmuştur. Zira Suriye’de rejimi elinde bulunduran Nusayri azınlık bir yana PYD dışında sahada rol üstlenebilecek başka bir seküler yapı bulunmamaktadır.

Olayın tarihsel arka planına bakıldığında, Suriye Kürtlerinin sekülerizme itilmesi, 20. yüzyılın başında İstanbul ve Diyarbakır’dan ayrılmak durumunda kalan Kürt seküler elitine kadar varmaktadır. İstanbul’dan Fransız işgali altındaki Suriye’ye geçen Bedirhan kardeşlerden Celadet Ali Bedirhan, Süreyya Bedirhan ve Kamuran Ali Bedirhan’ın çekirdeğini oluşturduğu Xoybun Cemiyeti 1927’de Kürt tarihinde ilk kez adını duyuran, seküler bir siyasî örgütlenme olarak ortaya çıkmış; bu örgütlenme Mustafa Kemal’in Türkiye’nin kurulmasında takip ettiği yolu Kürtler için kurtuluş yolu olarak öne sürmüştür. İttihat ve Terakki’nin en seküler isimlerinden Abdullah Cevdet’in eğitiminden geçen Celadet Ali Bedirhan, Latin alfabesini Kürtçeye uydurmuş, buna “Türk Alfabesi” adlandırmasında olduğu gibi “Kürt Alfabesi” demiş; Şamanizm’e yapılan vurgulara benzer şekilde Kürtlerin Zerdüştlükle ilişkisinin canlandırılması gerektiğini ifade etmiş, Kürtçenin Medler’deki köklerini gündeme getirmeye çalışmıştır. Böylelikle Mustafa Kemal’in Türkler, Türkçe ve Türk tarihine yönelik yaklaşımlarına paralel yeni bir seküler ulus inşa etmeye girişmiştir.¹

¹ “Kürtleri ‘Laikleştirme’ Çabaları”, SDAM Raporu

<http://www.stratejidusunce.org/Detay/Haber/986/kurtleri-laiklestirme-cabalari.aspx> Erişim Tarihi: 31/07/2017

Celadet'in Fransız Mason Locası ve istihbaratı ile bağlantılı olduğu düşünölen alışmaları, Diyarbakır'dan Suriye'ye geçen, Mustafa Kemal'in yaveri ve ilk İstiklal Mahkemeleri'nin üyelerinden Ekrem Cemilpaşa ve amcazadesi Kadri Cemilpaşa tarafından da desteklenmiştir. Türkiye'den Suriye'ye geçen bu gruba, Suriye'ye onlardan önce yerleşen Haco Ağa tarafından toplumsal bir taban sağlanmıştır. Adını kültürel sahada "Hawar Dergisi"yle duyuran bu yapılanma, Suriye'de sekülerizmi benimseyen Kürt yapısının çekirdeğini oluşturmuştur.

1960'lı yılların başında, I. Dünya Savaşı ile belirlenmiş sınırlar tanınmaksızın, Kürt coğrafyasının dört parçasında eş zamanlı olarak Kürtleri sosyalistleştirerek Batı için kullanılabilir bir yapıya büründürme projesi uygulamaya konmuştur.

Projeyi Türkiye'de 27 Mayıs İhtilali'ni destekleyen solcu yapı, Devlet Planlama Teşkilatı'nın, Yalçın Küçük'ün ilk müdürü olduğu, Uzun Vadeli Planlar Dairesi öncölüğünde üstlenirken Suriye ve Irak'ta Mısır Diktatörü Cemal Abdünnasır'ın yanında BAAS partisi üstlenmiştir. Cemal Abdünnasır'ın katkısı, Kürt tarihiyle ilgili bazı eserlerin basılmasını sağlamak ve bugünkü Irak Devlet Başkanı, ulusalcı sosyalist çizgideki Fuad Masum'un müdürlüğünde, Kahire Radyosu bünyesinde Kürtçe yayın yapan bir radyo programını finanse etmekle sınırlı kalırken BAAS Partisi, Suriye ve Irak'ta Kürtleri sosyalizmin etki alanına çekme konusunda, sahada örgütlü neticeleri görölebilen bir çalışma yürütmüştur.

Bağdat Hukuk Faköltesi'nde eğitim alan Celal Talabanî, Irak BAAS'nın görüşlerini Kürtlüğe uyarlamış; Mustafa Barzanî ile arasının bozulmasından dolayı Suriye'ye sığınıp Suriye BAAS Partisi'nin açtığı sahada Kürtleri sosyalistleştirme yönünde faaliyetlerde bulunmuştur. Aynı dönemde, bir süre Suriye Arap Komünist Partisi üyesi de olan şair Cegerxwin de Talabanî gibi isimlerden öğrendiklerini şiirle cami cemaatine kadar ulaştırmış, kimi mollalarla birlikte medrese talebelerini de etkilemiştir. Irak BAAS'ı da Beyrut'taki büyükelçiliği üzerinden, Marks ve Lenin'in kitapları da dâhil, sosyalist propaganda yapan eserleri ücretsiz olarak Suriye Kürt gençlerine dağıtmıştır. Sosyalist görüşlü bir Kürt'ün ifadesiyle Kürt gençleri için bu dönemde Suriye'de sosyalizmi anlatan kitapları bulmak, ciklet bulmaktan daha kolay hale gelmiştir.²

Suriye'nin etkin İslâmî yapılanması İhvân-ı Müslimîn'in yasaklı olduğu 1970'li yıllarda İslâmî uyanış, gerek rejim gerek Vehhabileşme endişesi taşıyan tasavvuf dergâhları üzerinden Suriye Kürt gençleri arasında mahkûm edilirken ulusalcı sosyalizm Kürtleri kurtaracak

² Bkz. Abdulkadir Turan, "Mişel Eflak Ekölü ve Esed Ailesinin Göz Ardı Edilen Yönü...", <https://dogruhaber.com.tr/yazar/abdulkadir-turan/5917-misel-eflak-ekolu-ve-esed-ailesinin-goz-ardi-edilen-yonu/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

ideoloji olarak sahada tutularak ve sübvansede edilerek Kürt gençleri adeta bu ideolojiye mecbur edilmiştir. Barzanîlerin Kürdistan Demokrat Partisi (KDP)'nin Suriye kolu el-Parti'yi sosyalizm üzerinden zayıflatıp bölen BAAS, sosyalizmi desteklemekle birlikte legal bir Kürt örgütlenmesine de izin vermemiştir. Legalleşme önüne engel koyma süreci, Abdullah Öcalan'ın 1978'de Suriye'ye sığınmasından sonra da devam etmiştir. Ancak bu tarihten sonra BAAS, Kürtler arasında legal kurumlar açmaya izin vermeksizin, sadece Öcalan ve grubuna siyasî faaliyet yürütme imkânı sağlamış; kimliksiz bıraktığı Kürtleri PKK'ye yönlendirmiştir.

PKK, bu tarihten sonra Fransız ve Suriye istihbaratlarının yardımlarıyla Suriye Kürtleri arasında örgütlenmiş, ilk eylemini gerçekleştirdiği 15 Ağustos 1984'ten 80'li yılların sonuna kadar silahlı yapılanmasının önemli bir kesimini Suriyeli Kürt gençlerinden oluşturmuştur. Esed rejimi, bu süreçte PKK'yi Türkiye ile su ve sınır sorunu konusunda kullandığı izlenimi vermişse de gerçekte, bölgeyi seküler tutmak için Fransız tipi ulusalcı sosyalizmi Kürtler arasında yaymak isteyen uluslararası güçlerin emirlerini yerini getirmiştir. İçeride ise PKK'nin sosyalist bir örgütlenmeye gitmesinin Kürtleri İhvân-ı Müslimîn hareketine katılmaktan veya başka bir İslâmî yapılanma inşa etmekten uzaklaştıracağını düşünmüştür. İlginç bir şekilde, kendilerini Türkiye BAAS'ı gibi gören³ ulusalcı sosyalist "Yön Grubu" da PKK'nin Türkiye içindeki sosyo-kültürel faaliyetlerini Kürtleri İslâm'dan ve siyasî İslâmî yapılanmadan uzaklaştırarak bir yapı olarak görerek bu tür faaliyetlerine göz yummuş, hatta bu faaliyetleri dolaylı yollardan desteklemiştir.

Abdullah Öcalan'ın 1998'de Suriye'den çıkarılması üzerine PKK, Suriye içindeki varlığını rejimin bilgisi dışında bir örgütlemeye dönüştürmek için uğraşmış, bu uğraşın neticesinde 2003'te PYD kurulmuştur.

PYD ve PKK Arasındaki İlişki

PYD, siyasî programında açık bir dille Öcalan'ı "Ulus Lideri (Milli Şef)" olarak gördüğünü beyan etmiş; dünya, bölge, Suriye ve Kürtler konularında görüşlerini, siyasî tutumlarını bütün olarak ona dayandırmıştır.⁴ Ancak PYD, PKK'nin Amerika ve Avrupa'da terör listesinde yer almasından dolayı, PKK ile örgütsel bağımlı inkâr etmekte; iki örgütün Öcalan'ın görüşlerine dayanmakla birlikte farklı önceliklere sahip olduğunu iddia etmektedir. Bir PYD yetkilisi bu durumu "*İdeolojik olarak hepimiz Öcalan'a dayanıyoruz. Ama PYD'nin öncelikleri PKK'nin önceliklerinden farklıdır. PYD Suriye'de Öcalan'ın düşüncelerini uygulamak istiyor. Bizim Türkiye ile çatışmaktan kaçınmamız gerekir. Biz Diyarbakır'daki*

³ Yalçın Küçük: **Sırlar**, İthaki Yayınları, İstanbul 2005, ss. 239-240

⁴ PYD'nin Siyaset Belgesi, <http://www.kurdipedia.org/files/books/2013/88069.PDF?ver=130279678993598759>
Erişim Tarihi: 31/07/2017

Kürtlerle dayanışmak için bir gösteri düzenleyebiliriz. Ama biz o mücadelenin bir parçası olmak istemiyoruz.” sözleriyle ifade etmiştir.⁵ Partinin eş-başkanı Salih Müslim de 2011’de Kurdwatch adlı siteye verdiği röportajda *“Bizim Suriye’de dil kurslarımız ve kültür merkezlerimiz vardır, Türkiye’de yoktur. Ama bizim Suriye’de Apo’nun felsefe ve ideolojisine başvurmamızın bir sebebi vardır: O felsefe ve ideoloji, Suriye Kürdistan’ında Kürt probleminin çözümü için en iyi çözümü ortaya koymaktadır. Fakat biz asla dışarıdan bir yerlerden emirler almayız.”* demiştir.⁶

PYD eş-başkanı Salih Müslim

PYD yetkililerinin bu görüşleri kimse tarafından inandırıcı bulunmasa da ABD, Rusya ve Avrupa ülkeleri tarafından bu beyanlar dayanak gösterilerek PYD’nin, onların çıkarlarını gerçekleştirecek bir grup olarak kullanılmasına meşruiyet kazandırılmak istenmektedir.

Kuzey Suriye’de yaklaşık yüzyılı bulan faaliyetlerle siyaset gibi toplumun da önemli bir kesimi seküler düşünceye ve yaşam tarzına kaymıştır. Suriye Kürtleri arasında adını duyuran bağımsız bir İslâmî yapılanma yoktur. PYD karşıtı 11-12 parti, Suriye Kürtleri Ulusal Meclisi (ENKS)⁷ çatısı altında, Mesut Barzani’nin himayesinde bir araya gelmiştir.⁸ Tamamı seküler olan bu partiler arasında işlevsel bir birlik sağlanamamış; tabanı PYD’den daha geniş bir

⁵<http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/ICG-The%20PKK's%20Fateful%20Choice%20in%20Northern%20Syria.pdf>

Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁶ <http://www.kurdwatch.org/html/en/interview6.html> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁷ ENKS çatısı altındaki partiler: Suriye Kürdistan Demokrat Partisi, Suriye Kürt Birlik Partisi, Rızan Şeymus’un liderlik ettiği Mustakbel Hareketi, Kürt Ulusal Demokratik Partisi, Kürdistan Sol Cephesi, Musawa Partisi, Reform Hareketi, Hizbul Vahde Partisi, Suriye Kürt Demokrat Partisi, Narin Metini liderliğindeki Mustakbel (Gelecek) Hareketi, Şelal Geddo liderliğindeki Kürt Sol Partisi.

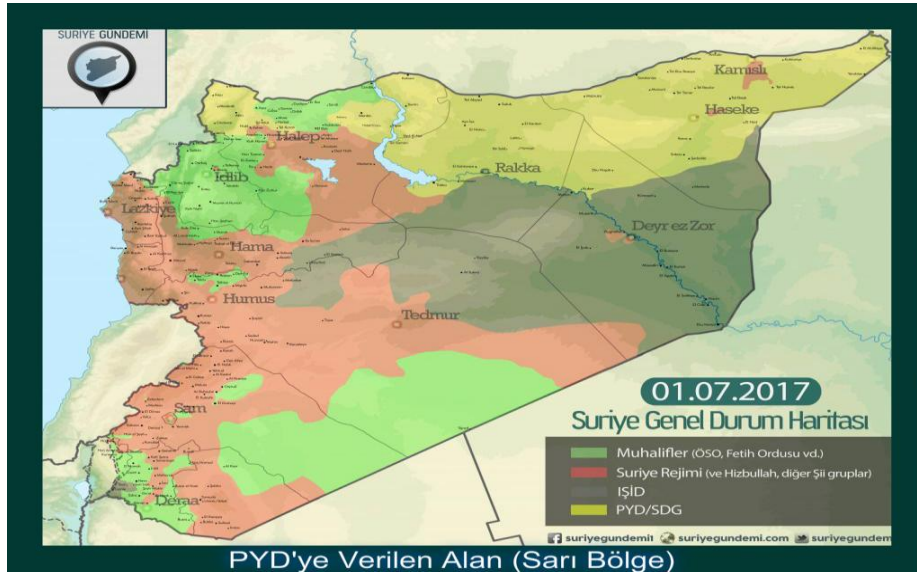
⁸ <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/suriyede-kurt-muhalefeti> Erişim Tarihi: 31/07/2017

tabana dayanmasına rağmen ENKS, Suriye içinde silahlı bir yapılanma oluşturamamış; ENKS ile ilişkili nüfusun önemli bir kısmı Suriye'yi terk etmiştir. ABD, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde Barzani'nin sekülerizmle ilgili yaklaşımını yetersiz bulduğu gibi ENKS üyesi partilerin bir kısmının, sosyalist görüşlü olmalarına rağmen, sekülerizm yaklaşımını yetersiz bulmuş olacak ki ENKS ile sürekli ve işlevsel bir ilişki içinde bulunmayı uygun görmemiştir.

ENKS sözcüsü İbrahim Biro, Haziran 2016'da verdiği bir beyanatta PYD'nin ABD nezdinde gördüğü itibarı diplomatik bir zafer olarak nitelemiştir.⁹ Bununla birlikte, ENKS yetkilileri Şubat 2017'de Washington'a gitmiş ancak ABD'den umutlanacakları bir ilgi görmemişlerdir.¹⁰

2011 Sonrasında PYD

2011'e kadar Suriye içinde illegal faaliyet yürüten PYD, Arap Baharı'nın bir yansıması olarak Suriye'de başlayan iç karışıklıklarla birlikte BAAS rejiminin ortağı olarak belirmiş, nihayetinde BAAS 2012'de Suriye'nin kuzeyini PYD'ye bırakmıştır.

(Kaynak: <http://www.suriyegundemi.com>)

Suriyeli yazar, Şiar Nayo'ya göre BAAS'ın bu tercihinin birçok nedeni vardır. İlk nedeni, Esed'in Kuzey Suriye'yi denetleyemeyeceğinin anlaşılması karşısında iki tarafın pragmatist davranarak üçüncü bir tarafın buraya girmesini engellemek için işbirliği yapmasıdır. İkinci neden ise Esed'in Türkiye'ye karşı bir barikat oluşturmak istemesidir.¹¹

⁹ <http://www.kurdistan24.net/en/interview/c7c3160a-2b4c-4aa3-ba35-63f09c511ba3/Syrian-Kurdish-political-rifts-escalate-between-PYD--ENKS> Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹⁰ <http://ekurd.net/syrian-enks-washington-talks-2017-02-28> Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹¹ Struggles For Autonomy In Kurdistan And Corporate Complicity In The Repression Of Social Movements In Rojava And Bakur,

Hangi neden daha çok öne çıkarsa çıksın BAAS, Kuzey Suriye'yi kendisine karşı savaşılan herhangi bir muhalif gruba bırakmaktansa PYD'ye bırakmayı uygun görmüştür. PYD, bundan istifade ederek Cizîrê, Kobanê ve Efrîn kantonlarını kurmuş, bir yandan bu kantonları, Türkiye'deki Demokratik Toplum Kongresi'nin eşi TEV-DEM¹² çatısı altında parti mensuplarını aşacak sosyal ve siyasî bir zemine kavuşturmaya çalışırken diğeryandan silahlı kanadı YPG ile muhaliflerden soyutlamaya ve genişletmeye çalışmıştır.

PYD, böyle bir yapılanmaya giderek üçayaklı bir mahiyete bürünmüştür:

- i. Siyasî kanadı teşkil eden PYD
- ii. Bir kısım Arap aşiretini ve Süryani Hıristiyan yapılanmayı da içine alarak diğery küçük grup ve partileri kendisine bağlayan TEV-DEM
- iii. Muhalif Kürtleri göç ettirerek kendisine Suriye Kürdistan'ında alan açmak, rejim muhalifi grupların sahasına girerek kendisini onlardan korumak ve mevcut alanını büyötmek için kullandığı silahlı kanat YPG.¹³

PYD, 2014'teki Kobanê vakası ile öne çıkmıştır. DEAŞ'ın ani bir şekilde Kobanê'ye yönelmesi ve PYD'nin ona karşı durması, PYD'yi bir anda uluslararası kamuoyunun gündemine taşımış; DEAŞ karşısındaki en etkili güç olduğu iddiasıyla kısa sürede şöhrete kavuşturmuştur.

Bu süreçte içeride rejim, dışarıda Rusya ile çalışan PYD, Çözüm Süreci'nin henüz yürürlükte olmasından dolayı Türkiye ile temas halinde bulunmuş; Salih Müslim, Ekim 2014'ün başında Ankara'ya gelmiş, başbakanlık müsteşar yardımcısıyla ve HDP Genel Başkanı Selahattin Demirtaş ile görüşmüştür. Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, PYD'ye *“O zaman PYD'ye söylenen çok açık bir mesaj vardı: ÖSO ile birlikte davranın. Kuzey kuşağında teröre ve rejime izin vermeyin, birlikte çalışın. Aranıza mesafe koyun ve Türkiye ile iyi ilişkiler geliştirin. Eğer bunlar yapılmış olsaydı; ÖSO ile PYD, Suriye muhalefetine katılmış olsaydı rejimle işbirliği yapmak yerine, DEAŞ alanda böylesine, bu kadar bir güç bulamazdı.”* şeklinde çağrı yapmış; Salih Müslim, Türkiye'nin şartlarını kabul edilemez bulmuştur.¹⁴

<https://corporatewatch.org/sites/default/files/Struggles%20for%20autonomy%20in%20Kurdistan.pdf>

Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹² TEV-DEM çatısı altındaki bazı partiler: Demokratik Birlik Partisi (PYD), Muhammed Musa liderliğindeki Kürt Sol Partisi, Suriyeli Kürt Demokratik Partisi, Kürt Demokratik Sol Partisi, Hizbu Aşti, Salih Geddo'nun liderlik ettiği Kürt Sol Partisi, Kürt Komünist Partisi.

¹³Democratic Confederalism in Kurdistan, Tom Anderson and Eliza Egret. İlk baskı: Corporate Watch 18 Nisan 2016, <https://cooperativeconomy.info/democratic-confederalism-in-kurdistan/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹⁴ <http://www.aljazeera.com.tr/haber/pyd-lideri-ankarada> Erişim Tarihi: 31/07/2017

Bu süreçte PKK, her dindar Kürdü DEAŞ'cı ve Nusracı olmakla itham edip hedefine almış; Salih Müslim'in Ankara'ya gelmesinden hemen sonra Kurban Bayramı'nda aralarında Yasin Börü, Riyad Güneş, Hüseyin Dakak ve Hasan Gökgez'ün bulunduğu 50'nin üzerinde kişiyi YDG-H isimli milis güçlerine katlettirmiş, uluslararası güçlerin karşısına, Kürtler arasında İslâmî düşüncenin yayılmasını engelleyen güç olarak öne çıkmaya çalışmıştır.

PYD'nin tutumu "Çözüm Süreci"ni de etkilemiş, Türkiye ile PKK/PYD arasında çatışmalı bir süreci beraberinde getirmiştir. PKK, hendekler kazarak şehir merkezlerini ele geçirmeye çalışmış; bu süreç, 2015 ve 2016'da Nusaybin, Diyarbakır Suriçi, Silvan, Dargeçit ve Cizre'nin savaş alanına dönmesine yol açmıştır.

PYD ise eline geçirdiği kantonlardaki bütün muhalif kesimleri yerlerinden etmiş; yönetimi altında kalan Kürt toplumunu ise PKK'nin sosyalist öğretiden aldığı komün birimlerine bölerek¹⁵ ateist bir eğitime ve yaşam tarzına zorlamıştır. Eğitim kurumlarında doğrudan ateizmi dikte ederken camilerde yüksek sesle ezan okunmasını yasaklamıştır, bu kantonlarda Cuma namazının kılınıp kılınmadığı ise meçhul kalmıştır.

Amerikan Müttefiki Olarak PYD

Obama'nın başkanlığındaki ABD, Suriye savaşının başından itibaren "kimyasal silah kullanmayı kırmızı çizgisi olarak" belirlemiştir;¹⁶ böylece BAAS rejimiyle kendisi arasında mesafe koymuş; "kimyasal silah" söylemiyle Esed'in gönderilmesini destekler görünmüştür. Ancak ABD, rejim muhalifleri arasında seküler bir grubun bulunmamasını handikap olarak görmüş;¹⁷ savaşın kendi lehine dönüncüye kadar sürdürülmesini sağlama yönünde bir siyaset izlemiştir. Suriye Dostluk Grubu, Cenevre Müzakereleri gibi girişimleri bu yönde kullanmıştır.¹⁸

ABD, Suriye'de daha aktif bir rol üstlenmek için ortamın oluşmasını beklerken PYD ile görüşmeleri doğrudan veya HDP üzerinden sürdürmüştür. Dönemin Mardin bağımsız milletvekili Ahmet Türk, Mayıs 2013'te Amerika'ya gidip Fethullah Gülen'i de içine alan bir dizi görüşme yapmıştır.¹⁹ Türk ve beraberinde bulunan Van Milletvekili Nazmi Gür, Washington'daki ABD Dışişleri Bakanlığı'nda üç toplantıya katılmıştır. Türk ve Gür,

¹⁵ <https://www.europe-solidaire.org/spip.php?article37136> Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹⁶ https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2016/10/04/the-problem-with-obamas-account-of-the-syrian-red-line-incident/?utm_term=.dc4ecbb44e5a Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹⁷ <http://www.nytimes.com/2013/04/28/world/middleeast/islamist-rebels-gains-in-syria-create-dilemma-for-us.html> Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹⁸ Bkz. "Cenevre'den Cenevre'ye Suriye Görüşmeleri", SDAM Analiz

<http://www.stratejidusunce.org/Detay/Haber/1029/cenevreden-cenevreye-suriye-gorusmeleri.aspx>

Erişim Tarihi: 31/07/2017

¹⁹ http://arsiv.dha.com.tr/ahmet-turk-fethullah-gulen-ile-gorusmus_605432.html Erişim Tarihi: 31/07/2017

toplantılarda Avrupa ve Avrasya İşleri Müsteşar Yardımcısı Eric Rubin ile Beyaz Saray ve Dışişleri Bakanlığı'nın Türkiye masası yetkilileriyle görüşmüş; Türk, bu görüşmelerde Suriye konusu üzerinde genişçe durarak “Suriye’de ABD’lilerle aynı görüşteyiz” demiştir.²⁰ Bu görüşmeyi HDP Eş-Genel Başkanı Selahattin Demirtaş’ın Aralık 2015 Amerika ziyareti izlemiştir. Time dergisi, bu ziyareti Washington’u ziyaret eden kimi devlet başkanları için yaptığı gibi önceden haber yapmış; 11 Kasım 2015 tarihli geniş haberinde Demirtaş’a yönelik övgülerde bulunurken “Suriye’de DEAŞ’a karşı savaşın Kürt kızları” teması da işlemiştir.²¹

Görüşmelerin Suriye ile ilgili basına yansımayan içeriğini bu süreçte Batılı yayınların, Suriye ve PKK ile ilgili analizlerinde bulmak mümkündür. PKK’nın Batı kayıtlarında terörist olarak geçen imajını düzeltmeye yönelik yayınlarda,

1. Abdullah Öcalan’ın 1990’lı yıllardan itibaren klasik Marksist-Leninist çizgiyi sorguladığı, cezaevi sürecinde daha da değişip ABD’li sosyal-ekolojist Murray Bookchin, Emma Goldman ve Meksika’daki Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu’ndan etkilenerek Marksist-Leninist çizgiyi terk ettiği, kendisiyle birlikte PKK’nın diğer liderlerinin de ulus-devlet idealini bırakarak demokratik konfederalizme yöneldikleri Öcalan’dan alıntılar yapılarak işlenmiştir.²²

Hakikatte Öcalan, idam cezası aldıktan sonra umudunu Avrupa’ya bağlamış; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)’ne gönderdiği savunmada²³ Öcalan, Allah’ın varlığından, insanın yaratılışına; dinin kaynağından, peygamberlik ve ahiret kavramına kadar birçok noktada İslâm’a yönelik materyalist yaklaşımlarda bulunarak İslâm dünyasının Batı’nın istediği doğrultuda dönüştürülebilmesi için İslâm’ın inanç esaslarının yeniden materyalist bir yöntem aracılığıyla ele alınması gerektiğini ileri sürmüştü; Batı’nın İslâm dünyasını laikleştirme projesini en başarılı şekilde kendisinin uygulayabileceğini taahhüt etmiştir.²⁴

Pragmatist bir çizgi izleyen Öcalan, Türkiye’nin Avrupa Birliği ile sıkı bir yakınlaşma içinde olduğu bu süreçte Avrupa’dan beklediği ilgiyi görmeyince Amerika’ya yönelmiş, Murray Bookchin’le yazışmış, bu yazışmalarda Öcalan, kendisini Bookchin’in öğrencisi olarak tanımlarken Bookchin, ABD’yi PKK hakkında az bilgi sahibi olduğu için eleştirmiş;

²⁰ http://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/05/130521_ahmet_turk_washington Erişim Tarihi: 31/07/2017

²¹ <http://time.com/4108455/selahattin-demirtas-interview-hdp-turkey/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

²² <https://cooperativeconomy.info/democratic-confederalism-in-kurdistan/>,

<https://www.jacobinmag.com/2016/03/pkk-ocalan-kurdistan-isis-murray-bookchin/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

²³ Bu savunma, Mezopotamya Yayınları tarafından “Sümer Rahip Devleti’nden Demokratik Uygurlığa-AİHM Savunmaları” adıyla iki cilt halinde yayımlanmıştır.

²⁴ “Kürtleri ‘Laikleştirme’ Çabaları”, SDAM Raporu

<http://www.stratejidusunce.org/Detay/Haber/986/kurtleri-laiklestirme-cabalari.aspx> Erişim Tarihi: 31/07/2017

Öcalan'a ise "Özgürlüğün Ekolojisi", "Ekolojik Bir Topluma Doğru", "Kentleşmenin Yükselişi ve Yurttaşlığın Düşüşü" kitaplarını okumasını tavsiye etmiştir.²⁵

2. Batı'nın İslâm dünyası için hayal ettiği seküler yapıyı, PYD'nin pratiğinde ateist uygulamalarla daha da ileri götürerek Kuzey Suriye'de oluşturduğu dile getirilmiş, bu yapıyla PYD'nin yönetim tarzının bütün Suriye için model olabileceği işlenmiştir. Newyork Times'ın ilgili analizinde PYD'nin elinde tuttuğu bölge, İslâm dünyası içinde karma Batılı eğitimin uygulandığı, ateist gençlerin bulunduğu, Ramazan ayında orucun tutulmadığı "seküler bir ütopya" ve "laik bir ada" olarak sunulmuştur.²⁶

Batı medyasında yayınlanan diğer haber ve makalelerde de PYD'nin laik bir devrim gerçekleştirdiği,²⁷ İslâmcı gruplara karşı Rusya ve ABD'yle ortak çıkarlara sahip yegâne grup olduğu,²⁸ Pentagon için askeri yapısı etkili tek laik müttefik olduğu²⁹, laik yapısının kendisini ABD ile potansiyel müttefik haline getirdiği³⁰, kadınlarının ön saflarda savaştığı³¹, kadınların örtünmesine razı olmadığı,³² demokrasi ve laiklik için ayağa kalktığı³³ ifade edilmektedir. Hatta çoğu zaman PYD/PKK ile Kürtlük eşdeğer görülmekte ve "seküler olan Kürtler"³⁴, "Kürt kadınları"³⁵ gibi tabirler sıklıkla kullanılmakta; kadınların geleneksel İslâmî çizginin dışına çıkarılması özellikle vurgulanmaktadır.³⁶ PYD'nin komün yönetimi Batı'nın ilgisini çeken hususlar arasındadır. İlgili yazılarda PYD'nin Rojava'da Öcalan'ın görüşleri doğrultusunda yeni bir toplum kurduğu övgülerle anlatılmış; toplumun İslâm'dan uzaklaştırılmasına işaret edilmiştir.³⁷

²⁵ <https://www.amedtoday.org/kultur-sanat/unlu-yazar-murray-bookchin-ile-ocalan-arasindaki-yazismalar-h6800.html> Erişim Tarihi: 31/07/2017

²⁶ <https://www.nytimes.com/2015/11/29/magazine/a-dream-of-utopia-in-hell.html> Erişim Tarihi: 31/07/2017

²⁷ <http://foreignpolicy.com/2013/02/04/syrias-secular-revolution-lives-on/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

²⁸ http://www.nytimes.com/2016/02/26/opinion/a-kurdish-convergence-in-syria.html?rref=collection%2Ftimestopic%2FKurds&action=click&contentCollection=timestopics®ion=stream&module=stream_unit&version=latest&cont Erişim Tarihi: 31/07/2017

²⁹ <http://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-kurd-syria-islamic-state-20150126-story.html> Erişim Tarihi: 31/07/2017

³⁰ <http://www.economist.com/news/europe/21625798-amid-fallout-iss-continuing-siege-kurdish-forces-kobane-turkish-government> Erişim Tarihi: 31/07/2017

³¹ <http://www.nybooks.com/articles/2015/12/03/syrian-kurds-are-winning/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

³² <http://www.iop.harvard.edu/plight-syrian-kurds> Erişim Tarihi: 09.04.2016

³³ http://www.huffingtonpost.com/behlal-azkan/isis-kurds-democracy_b_6817244.html Erişim Tarihi:31/07/2017

³⁴ <http://www.usatoday.com/story/news/world/2014/10/16/kurds-kobani-pentagon-airstrikes/17369163/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

³⁵ <http://blog.radikal.com.tr/politika/dunya-basininda-kurt-kadin-gerillalar-kurt-kadinlari-dunya> Erişim Tarihi: 09.04.2016

³⁶ <https://muftah.org/limits-western-feminist-engagement-kurdish-female-fighters/#.WXxruJLyT9> Erişim Tarihi: 31/07/2017

³⁷ <https://www.europe-solidaire.org/spip.php?article37136> Erişim Tarihi: 31/07/2017

PYD için Batı kamuoyunda, desteklenmesi ve sahiplenilmesi gereken “değerlerde müttefik” imajı oluşturulmuştur.³⁸ Bu imaj tutmuş, çok sayıda Batılı genç PYD’nin yanında savaşa katılmıştır.³⁹ Bu katılımcının bir kısmının aslında savaşçı olmaktan öte, eğitmen, yönlendirici ve gözetleyici olduğunu düşünmek gerekir.

PYD, Batı’nın bu yoğun ilgisi karşısında rejimden ve Rusya’dan kopmadan, ABD’ye bağımlı bir güç haline gelmiş; İslâm dünyasındaki diğer sol yapıların sosyalizm sonrasında Batı’nın hedeflerini gerçekleştiren, çağdaştırıcı, sekülerleştirici bir yapıya bürünmeleriyle de uyumlu olarak doğrudan Batı için çalışan bir yerel örgüt niteliğini almıştır.

ABD, Suriye’nin seküler kalması için PYD’nin Suriye bütünlüğü içinde kalmasını önemsememiş; PYD de ABD’nin desteğini kazanmak için Suriye’nin bütünlüğüne yönelik, tüzüğünde zaten var olan yaklaşımını daha çok vurgulamıştır. PYD, Ekim 2015’te Rakka için operasyon hazırlıklarının konuşulduğu bir süreçte ABD’nin önerisiyle silahlı kanadı YPG’nin ismini SDG olarak değiştirmiş, ABD’den aldığı zırhlı araçlara ABD bayrağını çekmiştir.⁴⁰

Öcalan’ın “Sümer Rahip Devleti’nden Demokratik Cumhuriyet’e” başlığı altında AİHM’e yaptığı savunma ve ABD’den Murray Bookchin ile geliştirdiği ilişki ABD tarafından kabul görmüş; PKK’ye Suriye’de açılan sahada icra edilen uygulamaların bütün “Ortadoğu” için model olabileceği, Batılı akademisyenlerce işlenmeye başlamıştır.⁴¹

ABD, Türkiye’nin Fırat’ın doğusunda kalan Menbic’e operasyon yapmasını engellemek için SDG’yi güçlendirmiş; Menbic’e özel kuvvet yerleştirmiş; DEAŞ’ın elindeki Rakka’ya yönelik operasyonda Türkiye’ye karşı SDG’yi tercih etmiştir. Trump’ın göreve başlamasından sonra ABD’nin Suriye politikasında henüz bir değişiklik olmamıştır. Trump, Suriye ve Irak’taki askeri işlerdeki kararları Pentagon’a bırakmıştır; yerel politika ise yerelde görevli saha komutanlarına kalmıştır. Artık yerel komutanlar, Pentagon’dan izin almadan operasyon yapabilmektedir.⁴² ABD’nin DEAŞ’la Mücadele Özel Temsilcisi Brett McGurk ise

³⁸ The New York Times’ın 28 Ekim tarihinde Kobanê ile ilgili olarak yayımladığı ve kadın unsurunu öne çıkardığı “Bir Kasaba Tek Başına İslâm Devleti ile (DEAŞ kastedilmektedir) Savaşamaz” haberi, bu kampanyanın temel taşı kabul edilebilir; https://www.nytimes.com/2014/10/29/opinion/turkeys-obstruction-of-kobanis-battle-against-isis.html?_r=1 Erişim Tarihi: 31/07/2017

³⁹ Bu sayı Mayıs 2016’da Türkiye’nin haber kaynaklarınca 300 olarak tahmin edilmiştir, <http://www.milliyet.com.tr/pyd-icinindeki-bu-teroristlere-gundem-2254557/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴⁰ <http://www.milliyet.com.tr/abd-istedi-ypg-isim-degistirdi-dunya-2488906/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴¹ Dalir, Barkhoda, “The Experiment of the Rojava System in Grassroots Participatory Democracy: Its Theoretical Foundation, Structure, and Strategies”, Quest Journals-Journal of Research in Humanities and Social Science, Volume 4 ~ Issue 11 (2016) pp: 80-88, ISSN(Online) : 2321-9467 <http://www.questjournals.org/jrhss/papers/vol4-issue11/L4118088.pdf> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴² <https://washingtonhatti.com/2017/04/27/trump-irak-suriyede-asker-limitini-belirleme-yetkisini-pentagona-birakti/>, <http://www.milliyet.com.tr/trump-daes-i-generallere-birakti-dunya-2433226/>

Erişim Tarihi: 31/07/2017

PKK ve PYD ile sıkı bir ilişki içinde görünmektedir. ABD PKK'yi resmen terör örgütü olarak tanıdığı hâlde ABD'li bir komutan Nisan 2017'de PKK ve YPG'li üst düzey isimlerle görüntülenmiştir.⁴³ Bu durumda ABD'nin PYD aleyhinde bir politika izleyeceğine dair işaretler görünmemektedir.

Türkiye, Suriye'de PYD'yi zaman zaman Kürtlerle özdeşleştirerek yaptığı açıklamalarda Kuzey Suriye'de özerk bir Kürt yönetiminin oluşmasına karşı tutumunu sürdürmektedir ancak tezini ABD'ye kabul ettiremediği gibi Rusya'ya da kabul ettirememiştir, her iki güç de PYD'ye yönelik müdahale planlarına DEAŞ'la yapılan mücadeleyi zayıflatacağı gerekçesiyle karşı çıkmaktadır. Türkiye'nin itirazlarının hep Fırat'ın batısıyla ilgili olması, zaman zaman operasyon seçeneğini gündeme getirdiği⁴⁴ Efrîn kantonu dışında mevcut durumu bugünün koşulları altında kabullendiği izlenimi vermektedir. Efrîn konusunda ise ABD ve Rusya'nın tavrı net olmamakla birlikte her iki gücün bu konuda Türkiye'yi sakinleştirecek bir çözüm geliştirmesi muhtemeldir.⁴⁵ Dolayısıyla PYD'nin istemediği bir sonuç sadece Efrîn kantonu için masadadır.

İran'ın PYD politikası belirsiz görünmektedir; ülke yetkililerinin açıklamalarının yetersizliği yanında devletin resmi haber ajansları da konuyla ilgili başka ajansların haberlerini aktarmakla yetinmektedir. PKK'nin ana karargâhı Irak Hükümetine bağlı

⁴³<http://www.ntv.com.tr/dunya/abdli-komutan-pkkli-ust-duzey-isimlerle-goruntulendi.GvW6zTMOoEyTjslvstMnDg> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴⁴<http://m.milliyet.com.tr/yazarlar/serpil-cevikcan/afirin-satrancı-ve-son-haberler-2477290/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴⁵ Nitekim 7 Temmuz'da Rusya'nın PYD'den Efrîn'i terk etmesini istediğine dair haber basına yansımıştır. <http://www.aksam.com.tr/dunya/rusya-pydye-afirini-terk-edin-ultimatomu-verdi/haber-640346> Erişim Tarihi: 31/07/2017

Kandil’de bulunmaktadır. Örgüt, DEAŞ’ın Musul’un Sincar ilçesinden çıkarılmasından sonra, DEAŞ’tan önce KDP hâkimiyetinde olan, Kuzey Suriye’ye komşu bu bölgeye Yezidi azınlıktan yararlanarak ve KDP’nin bölgeye daha fazla açılmasından memnun kalmayan Irak Hükümetinin müsamahasıyla yerleşmiş bulunmaktadır.

Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi, PKK’nin Kandil ve Sincar’dan yararlanarak tüm Bölgesel Yönetim coğrafyasında etkinlik alanını genişletmesinden endişe duymakta; Suriye’nin kuzeyinde özerklik elde etmesinden rahatsız olmaktadır.⁴⁶ Irak Hükümeti ve KYB, GORAN gibi yapılar ise PKK’nin etkinlik alanını genişletmesine sessiz kalmaktadır.

İslâm dünyasındaki işgalci güç İsrail de Suriye’nin parçalanmasından yana olsa da Suriye’deki dengeleri dikkate alarak PYD’nin alanını genişletmesiyle ilgili rengini belli etmemektedir. Ancak İsrail’in PYD’ye karşı olmadığı aksine PYD üzerinde etkinlik kurmaya çalıştığı bilinmektedir.⁴⁷

Suudi Arabistan geçmişten bu yana PKK’nin faaliyetlerine müsamahakâr yaklaşmaktadır. Son dönemde ise Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri ile birlikte PYD’nin faaliyetlerini açıkça desteklediğine dair haberler Türkiye basınına görsellerle desteklenerek yansımaktadır. Söz konusu haberlerde, Kuzey Suriye’de petrol kaynaklarından PYD’ye de pay verilmesinin kararlaştırıldığı iddia edilmiştir.⁴⁸

⁴⁶ Musul'un Sincar ilçesinde Barzani'ye bağlı Suriyeli Peşmergelerle PKK'ya bağlı Sincar Direniş Birlikleri (YBŞ) arasında süren gerginlik zaman zaman çatışmaya dönüşmektedir. <http://www.aljazeera.com.tr/haber/pesmerge-ve-pkk-sincarda-catisti> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴⁷ <https://thejerusalemreview.com/2016/03/21/middle-east-chaos-creates-opening-for-israeli-kurdish-ties/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

⁴⁸ <http://www.milliyet.com.tr/skandal-bu-fotograf-kamisli-da-gundem-2468182/> Erişim Tarihi: 31/07/2017

Suudi Arabistan'ın er-Riyad gazetesi 15 Haziran 2017'de Salih Müslim'le bir röportaj yapmış; Salih Müslim, bu röportajda “*İran-Katar-Türkiye ittifakından korkuyor musunuz?*” sorusuna karşılık, “*Ben ve karım, geçmişte Suriye rejimince tutuklandık*” sözleriyle başlayarak eleştirdiği Suriye rejimi ile birlikte, var olduğunu ifade ettiği söz konusu ittifakı da eleştirmiş, bu ittifakın 2012'den bu yana kendileri ile savaş halinde olduğunu ve binlerce insanlarının katledilmesinden sorumlu olduğunu öne sürmüştür. Gazete PYD'nin bölgedeki Arap aşiretleri ile ilişkilerini de sormuş, Salih Müslim ilgili soruya, bölgede akrabalık bağları ile Körfez ülkelerine uzanan Arap aşiretlerinin bulunduğu, Arap halkını dökülen kanlardan sorumlu tutmadıkları, Şamara, Anza, Tay ve Harb aşiretlerinden çok kişinin yönetimlerinde yer aldığı, kendilerinin bununla iftihar ettikleri ifadeleriyle cevaplamıştır.⁴⁹ Soruları özenle seçilen röportajın PYD ile Suudi Arabistan-BAE-Mısır-Bahreyn grubu arasında yeni bir ilişkinin habercisi olduğunu söylemek yanlış değildir. Bu grup her ne kadar tutumunu perde altında, “Arap dünyası ile Türkiye'nin arasında bir koridorun bulunması” argümanı ile milliyetçi bir zemine oturtsa da gerçekte ABD ve müttefiklerinden farklı düşünmemekte, “ABD'ye rağmen” bir tutum içinde bulunmamaktadır.

Bu durum, bütün olarak değerlendirildiğinde PYD'nin Kuzey Suriye'de kalıcı bir yapı olarak varlığını sürdüreceği ve Suriye'nin geleceğinde söz sahibi edilmesi için güçlendirileceği kanaatini güçlendirmektedir.

Sonuç

2003'te PKK'nin Suriye kolu olarak kurulan PYD, 2011'de BAAS rejiminin kuzeydeki müttefiki olarak belirmiş; Suriye'nin kuzeyinde doğuda Cizîrê, ortada Kobanê, batıda Efrîn kantonlarını kurmuş, bu kantonlarda PKK'nin kurucusu Öcalan'ın ideolojisi doğrultusunda bir yönetim oluşturmuş, geleneksel Kürt yapısından uzaklaştırılmış yeni bir toplum kurma yoluna gitmiştir. 2014'teki Kobanê vakasıyla PYD'nin faaliyetleri Batı'da daha çok konuşulmuş, bu süreç, Suriye'de daha aktif olmak isteyen, çıkarlarını ve İsrail'in güvenliğini hep öncelikli tutan ABD'yi, PYD'yi kontrolü altına alma politikasına götürmüştür.

ABD ve müttefikleri, PYD'yi, Suriye'nin seküler tutulmasında ortaklık edilecek tek güç olarak görmekte; Suriye'nin bütünlüğü içinde, kendi kontrolleri altında tutmak istemektedirler. Bölgesel güçlerden ise Türkiye ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi dışında PYD'ye yönelik kayda değer bir itiraz duyulmamaktadır. Bu durum, PYD'ye Kuzey Suriye'de olduğu gibi genel Suriye siyasetinde de varlığını koruma ve alanını genişletme olanağı vermiştir. Aksi yönde büyük bir gelişme yaşanmazsa PYD, mevcut durumunu

⁴⁹ <http://www.alriyadh.com/1602747> Erişim Tarihi: 31/07/2017

koruyan ve kısmen geliştiren bir güç olarak federal ya da konfederal Suriye’de Batı hesabına çalışan bir yapı olarak faaliyet göstermeye devam edecektir.

PYD’nin PKK’nin Suriye’deki kolu olduğu dikkate alındığında karargâhı Kandil’de bulunan örgütün Sincar’ı istila etmesiyle Suriye coğrafyasını aşan bir güç elde etme peşinde olduğu ve başka güçlerin de bunu dolaylı olarak desteklediği görülmektedir. PKK’nin Türkiye ve İran’la ilgili faaliyetleri de dikkate alındığında uluslararası güçlerin bölgedeki etkinliklerini artırmak için daha çok kullanacakları bir yapıya dönüştüğü yönünde güçlü bir kanaat oluşmaktadır.

PKK’nin başta Suriye olmak üzere bölgede yürüttüğü soyo-kültürel faaliyetler Kürt halkını köklerine yabancılaştırırken bölge ülkelerinin örgütün silahlı-siyasî faaliyetlerinden nasıl etkileneceği zamanla ortaya çıkacaktır.

20. yüzyılın başında “laik olmadıkları” için dışlanan Kürtlerin, bugün PKK üzerinden bölgede laikliğin militanı haline getirilmesinin bazı çıkarları sağlayacağı iddia edilse de Kürt halkının yararına olmadığı açıktır. Örgütün, bu bağlamda uluslararası güçlerle kurduğu ilişkinin uzun vadede Kürt halkını olumsuz etkileyeceği muhakkaktır.

PKK’nin söz konusu ilişkilerinden Kürt halkı kadar bölge ülkelerinin de korunması, ancak Kürt halkının PKK ile özdeşleştirilmemesi ve İslâm İşbirliği Teşkilatı’nda toplum olarak dahi temsil edilmeyen Kürtlerin tartışma konusu yapılmayacak haklarının temini için başta bölge ülkeleri olmak üzere İslâm dünyasının içtenlikli bir çözüm arayışına girmesiyle mümkündür.